

Na připomínku 115. výročí narození Ernsta Jüngera (29. března 1895 - 17. února 1998)

Autor: Franz Chocholatý Gröger

Vystřihejte se největšího nebezpečí, jaké existuje -dejme si pozor, aby se život pro nás nestal čímsi obyčejným. Nezáleží na tom, jakou materii je třeba ovládnout a jaké prostředky jsou k dispozici - ona teplota krve, která vchází do bezprostředního kontaktu, nesmí být ztracena. Nepřítel, který ji má, je pro nás cennější než přítel, jenž ji nepoznal. - Ernst Jünger.

Toto jest motto aristokrata zákopů, revolučního nacionalisty, tvůrce magické prózy se snovou inspirací, entomologa, věčného cestovatele, osobnosti konzervativní revoluce, který se narodil před sto patnácti lety. S jeho jménem je spojen boj za nové čili „pravé Německo“. A zrození dělníka z ducha války. Tam, kde „granáty hučí jak železní ptáci“ nemůže se člověk spoléhat na jistoty, není kam uniknout. Člověk se tak dostává do bezprostředního kontaktu s běžně nedostupnými projevy života. Pociťuje záchvěvy vyšší neosobní moci. Jeho život získává na kvalitě, že snáší stále větší bolest. Kdo neuhýbá bolesti, neutíká před základními projevy života do smluvně zajištěného bezpečí, ten má vůli podřídit se přesažným silám a hodnotám a udělat již krok, aby překonal typ občana a vrostl do celostní formy dělníka. Lidství zde vystupuje ve formě figury dělníka (Gestalt des Arbeiters). Dělníka, který ovládne planetu a svět změní ve Werkstattlandschaft (výrobní krajinu). „A naše víra spočívá v tom, že vzestup dělníka se co do významu shoduje s novým vzestupem Německa“. (1)

Ernst Jünger se narodil 29. března 1895 v Heidelbergu, jako nejstarší ze šesti dětí chemika Dr. Ernsta Jüngera (1868-1943) a Karoline roz. Lampl (1873-1950). Ernst Jünger vyrůstal v Dolním

Sasku (Niedersachsen) – Hannover, Braunschweig, Wunstorf, Hameln – a od roku 1907 žil s rodinou v Rehburgu, kde navštěvoval se sourozenci Scharnhorst Realschule ve Wunstorfu. V této době se u něj objevuje slabost pro dobrodružné příběhy a lásku pro entomologii. Spolu s bratrem Georgem Friedrichem se v roce 1911 stává členem hnutí Wandervogel ve Wunstorfu. Tam začal psát své první verše, které vyšly v časopise hnutí Wandervogel. V listopadu 1913 utíká z domova do Francie a ve Verdunu se zavazuje k pětileté službě v Cizinecké legii. Dostává se do výcvikového tábora v Sidi Bel Abbas v Alžírě, odtud utíká s přítelem do Maroka, kde je zatčen a vrácen k Legii. O šest týdnů později je propuštěn po intervenci otce a kvůli svému věku., Tehdy také poprvé navštívil Afriku, kterou barvitě popsal ve své knize Africké hry (Afrikanische Spiele), publikované v roce 1936. (2)

Dne 1. srpna 1914, krátce po vypuknutí první světové války se přihlásil jako dobrovolník k pěšáckému regimentu Generalfeldmarschall Prinz Albrecht von Preußen (Hann.) číslo 73. Po složení nouzové (válečné) maturity absolvuje vojenský výcvik a v prosinci je na frontě v Champagne a zde je 24. 4. 1915 zraněn. Na radu otce se vydá na cestu důstojnické kariéry (kadet) a 27. 11. 1915 je znovu na francouzské frontě jako poručík, kde si pro odvahu při akcích získává jméno. Během druhé bitvy na Sommě je zraněn a 16. 12. 1916 vyznamenán Železným křížem I. třídy. V roce 1917 ho najdeme na bojištích západní fronty v intenzivních zákopových bojích jako velitel průzkumných hlídek, za odvahu je 4. 12. 1917 vyznamenán Preußischer Hausorden von Hohenzollern, rytířským křížem s meči. V březnu 1918 přežil granátový útok a srpnu 1918 je zraněn u Cambrai a zbytek války prožil v nemocnici v Hannoveru, kde plně studuje Friedricha Nietzscheho, Arthura Schopenhauera, Ludovico Ariosta a Alfreda Kubina. Veterán od Sommy je 22. 9. 1918 oceněn nejvyšším pruským řádem Pour le Mérite (mimo to byl nositelem Železným křížem II. třídy a odznakem zraněných ve zlatě). Jüngerovy zkušenosti coby velitele průzkumných oddílů zraněného více než tucetkrát ho později vedly k popisu válečných zkušeností, které bezprostředně zachycuje jeho deníková kniha In Stahlgewittern (V ocelových bouřích, 1920). (3) Popisuje zde, jak se mnohokrát úspěšně vyhýbal smrti a zároveň tu odhaluje svou lásku k literatuře, zvláště k Tristramu Shandymu, kterého četl během pobytu v zákopech. Kromě zveřejněné In Stahlgewittern píše další díla o zkušenostech Velké války (Der Kampf als inneres Erlebnis (1922), Sturm (1923), Feuer und Blut (1925), Das Wäldchen 125 (1925), než se obrátil se k jiným tématům. (4) Na rozdíl od pozdějších prací s jejich více reflexní a systematickou koncepční strukturou, je In Stahlgewittern, strukturálně velmi jednoduše stavěny, jako zprávy o zkušenosti autora. Popisuje zápas z pohledu mladých dobrovolníků od prvních setkání na jaře roku 1915 v oblasti Champagne až po ty, které má jako důstojník pěchoty od zákopů Arrasu, přes bitvy u Somme, bitvy ve Flandrech, bitvy u Cambrai po německou jarní ofenzivu roku 1918. Bude cestovat často, často dobrovolně, ale zdánlivě více ho řídí zvědavost a touha po dobrodružství než smysl pro povinnost. Ve velmi nebezpečných situacích ho vede odhodlání přežít a často neuvěřitelné štěstí. Ve Feuer und Blut a Das Wäldchen 125 přebírá epizody z In Stahlgewittern, které rozvíjí podrobněji. Obě knihy se zabývají rozčarováním z válečné horečky roku 1914.

Po ukončení války se stále ještě zotavuje z průstřelu plic u Sapignies (za Velké války byl čtrnáctkrát zraněn) a přitom konfrontován s zhroucením svého světa, německá armáda byla poražena, bylo svrženo císařství. Po návratu ze západní fronty jej brzy zklamaly zjevné

projevy dekadence v nově budované buržoazní Výmarské republice. Nová republika je deklarována jako politické násilí a nový stát byl nucen podepsat diktát z Versailles.

Středem jeho zájmu se stává práce Oswalda Spenglera Zánik Západu (Der Untergang des Abendlandes. Umrisse einer Morphologie der Weltgeschichte). (5) Naplněn deziluzí přidal se k elitnímu filozofickému hnutí konzervativní revoluce a brzy se stal jedním z jeho hlavních intelektuálních představitelů. Do 31. 8. 1923 slouží v Reichswehru jako poručík 16. pluku v Hannoveru a krátkou dobu je ve Freikorpsu Gerharda Roßbach jako styčný důstojník. V témže roce se pustil do studia filozofie a zoologie v Lipsku a Neapoli. V roce 1925 se oženil s Grethou von Jeinsen.

1925-1932

Na podzim 1925 se Jünger poprvé angažuje politicky - vstupuje do redakčního výboru časopisu Die Standarte, týdeníku nového nacionalismu, jehož šéfredaktorem je dávný frontový velitel a Jüngerův přítel Helmut Franke. Časopis Die Standarte - svázaný s veteránskou organizací Stahlhelm - má dát výraz „frontové nacionalistické mentalitě vojáků“. Když vláda Die Standarte v srpnu roku 1926 zakáže, Ernst Jünger společně s Wilhelmem Weissem začnou vydávat časopis Arminius, který vycházel týdně od 23.1.1926 do 11.9.1927, propagující nový nacionalismus. Jünger píše též do národně bolševického měsíčníku Widerstand. Zeitschrift für nationalrevolutionäre Politik, vydávaného v období 1926 až do zákazu v prosinci 1934 Ernstem Niekischem. Jünger ale, přes určitou fascinaci bolševismem, na národně bolševické pozice nikdy nepřejde. Dne 1. května 1926 se narodil v Lipsku jeho syn Ernst. Vojenský důchod a příjmy z vydaných knih mu umožňovaly cesty do Francie, na Baleáry a do Chorvatska, které se staly předmětem pozdějších knih. Jünger ukončil 26 května 1926 studium a zcela se věnuje psaní. V roce 1927 se Jünger stěhuje do Berlína a navazuje početné kontakty v kruzích berlínských národních revolucionářů a revolučních konzervativců, jako byli, vedle jeho bratra Friedricha Georga, Ernst von Salomen, Ernst Niekisch, Walter Stapel, Helmut Franke, Wener Lass, Hartmut Plass, Emil Mühsalm, Bertolt Brecht, Otto Strauss, Emil Toller, Carl Schmitt, Valerius Marc a také Joseph Goebbels, který ho chtěl získat pro národní socialismus. Jünger však v roce 1927 odmítl nabídnutý mandát NSDAP do Říšského sněmu, se slovy napsaný jednoho řádku je pro něj čímsi cennějším než reprezentovat 60000 pitomců v parlamentu. Národní socialisty považoval za pouhé kupce voličských hlasů, jimž vposled nejde o uskutečnění revoluční ideje. O Jüngeru usilovali také němečtí komunisté a Karl Radek tvrdil, že získat někoho jako je Jünger by bylo cennější než všechny nové hlasy voličů najednou.

Jünger se stává redaktorem časopisu nacionalistické mládeže Der Vormarsch, neoficiálního tiskového orgánu organizace kapitána Hermanna Ehrhardta. V roce 1930 se Jünger znovu vrhá do víru politické aktivity - společně s Wernerem Lassem vydává časopis Die Kommenden s národně revolučním zaměřením. V červenci 1931 Jünger a Lass opouštějí redakci Die Kommenden. Lass brzy zakládá časopis Der Umsturz o rozhodném národně bolševickém charakteru, ale Jünger se k této iniciativě nepřipojí. Do roku 1933 napsal do těchto periodik a do Deutscher Volkstum, vydávaného Wilhelmem Stapelem, do Ja und Nein, Die Literarische Welt, Das Reich, Der Student, Der Tag asi 140 článků.(6) V dubnu 1928

Jünger předává vedení *Der Vormarsch* do rukou Friedricha Hielschera a věnuje se více času psaní knih.

V roce 1928 přitahuje Jüngera evropský surrealismus, který vytryskl v prvním vydání knihy *Das abenteuerliche Herz* (Dobrodružné srdce) v roce 1928 a pak v celé síle v druhém přepracovaném vydání v roce 1938. Je poutí do světa čisté reflexe, do světa snů, představ a vizí, světa jazyka daného formou a stylem, do světa květin a hmyzu, do světa barev, vůní a zvuků. Je cestou do onoho nádherného, zázračného světa „magického realismu“. Jak napsal Jünger „každý rád nosí ve svém lůně sny, v nichž je stanoven jeho pád, a každý sen se rozvíjí v květ krystalického pořádku“. (7) Znovu opouští kvůli psaní knih politickou činnost a publikuje dvě první základní politické práce: *Die totale Mobilmachung* (Totální mobilizace) v roce 1930 a *Der Arbeiter: Herrschaft und Gestalt* (Dělník) v roce 1932. (8) Ve studii Totální mobilizace snaží se určit skrytou povahu války, jenž je „největší a nejpůsobivější událostí této doby“. Válka je zkušeností se „skutečností“, je uskutečnění pracovního nasazení je událostí „kultického rázu“. Pojem „totální mobilizace“ analyzuje odlišením oproti pojmu „částečné mobilizace“ (*partielle Mobilmachung*). Tuto charakterizuje jako „všeobecnou“ a spojuje ji s monarchistickým i občanským politickým řádem. Totální mobilizace ohlašuje panství dělníka, který překonává veškerá státní zřízení a společenské řády tím, co nazývá v *Dělníkovi* „organická konstrukce“ (*organische Konstruktion*) vykazující rysy „absolutního režimu“. Na částečné mobilizaci se podílí lid, rozpočet a společenský duch, objem nákladů a výdajů je omezený, vypočitatelný, v částečné mobilizaci se odráží ještě určitý svérázný státní zájem dokumentovaný nadšením dobrovolníků nastupujících do válečných vojů. Částečná mobilizace má charakteristickou lokalizaci a týká se určité společenské roviny, sledujíc provinciální záměry. Totální mobilizace se týká neomezeností lokalizace, týká se všech zemí, všech společenských tříd. Branná služba „již není povinností a výsadou pouze vojáků z povolání, nýbrž se stává úkolem všech, kdo jsou schopni nést zbraň“. Totální mobilizace stírá jakékoli závazky, privilegia a vazby. Jejím smyslem totiž je „rostoucí přeměňování života v energii“. Válka uskutečňující totální mobilizaci, podle Jüngera nabývá charakteru „gigantického pracovního procesu“, ve kterém jde o „absolutní uchopení potenciální energie“. „Dělníci by se měli naučit vnímat jako vojáci. Honorář, žold, ale žádný plat! Žádný vztah mezi splatností a výkonem! Nýbrž nastavit individuum vždy podle jeho způsobu tak, aby mohlo podat maximální výkon, který je v jeho dosahu.

Mimo jiné zde říká: „V hlubinách kráteru měla tato válka smysl, jež neovládne žádné počtářské umění. Vytušilo jej nadšení dobrovolníků, v němž důrazně promluvil hlas německého démona a v němž se znechucení ze starého světa spojilo s nevědomou touhou po novém životě. Kdo by si pomyslel, že synové materialistického pokolení budou tak horoucně vítat smrt? Takto se ohlašuje toliko život, jemuž někde bohatě přebývá a jenž nezná šetrnost žebráků. A tak, jako nemůže upřímně žitý život přinést nic jiného než zisk skutečného, hlubšího charakteru, nemůže být výsledkem této války nic jiného než to, že získáme hlubší Německo. To, že tomu tak je, potvrzuje neklid, znamení nového pokolení, který se nespokojí s žádnou ideou tohoto světa, ani obrazem minulosti. Zde vládne plodná anarchie, jež se zrodila z prvků země a ohně a skrývá zárodek nové vlády. Zde se objevuje náznak nového zbrojení, které hodlá ukovat své zbraně z ryzejších, tvrdších kovů, jež jsou s to odolat jakémukoli odporu.

Němci vedli válku se ctižádostí, pro ně dosti lacinou, být dobrými Evropany. Protože však válčila Evropa s Evropou – nemohl vyhrát nikdo jiný než Evropa. Tato Evropa, jejíž povrch nyní získal planetární rozměr, se nicméně stala tenkou politurou – co získala na prostoru, ztratila na přesvědčivosti. Povstanou z ní nové síly.

Hluboko pod místy, kde vše určuje dialektika válečných cílů, narazil Němec na silnější moc: na sebe sama. Tato válka tak pro něho zároveň a především byla prostředkem k tomu, aby uskutečnil sám sebe. Z toho důvodu je nutné, aby nové zbrojení, v němž se již dlouho nalzáme, bylo mobilizací Němce – a ničeho jiného“.

(9) Jünger shrnul v roce 1984 obsah svého díla *Der Arbeiter: Herrschaft und Gestalt* slovy „Kdo se drží figury dělníka jako velkého povolání a vztahuje na ni proměny světa jako na princip, který se proměňuje, jenž však není těmito proměnami zasažený, ten nalezne měřítko, které neklame. Bude vnímat, že existuje jistá moc, jež kráčí napříč katastrofami jako skrz ohnivé opony. Pořadí a uspišení samotné proměny jsou příslibem jisté bytosti, pro niž technika znamená uskutečnění, nikoli však skutečnost. Cílem je zduchovnění Země.“ (10) Jednotný prostor skrývající se za mnohostí je postava dělníka, znamenající určitý způsob bytí. Dělník ovládá stroje a přitom sám je prostředkem výkonu moci, která stojí nad ním. V postavě dělníka se ztrácí protiklad svobody a poslušnosti, protiklad individua a celku.

Zatímco na nejnižším stupni se celostní forma dělníka podobá slepé vůli, která se coby planetární funkce ujímá jednotlivce a podřizuje si jej, na druhém stupni jej staví jako nositele speciálního dělnického charakteru do různorodých plánovaných konstrukcí. Na posledním a nejvyšším stupni se však zjevuje jedinec tím, že stojí v bezprostředním vztahu k totálnímu pracovnímu charakteru.

Teprve s nástupem těchto jevů je možné státnické umění a vláda ve velkém stylu, to značí: světovláda. Částečně se tato vláda ohlašuje již účinností aktivního rázu, jenž mnohotvárně prolomuje hranice starých struktur. Aktivní typ však není schopen překročit hranice, jež určuje speciální pracovní charakter; ať už jako vědec, jako technik, jako voják nebo jako nacionalista potřebuje integraci, velení, jež čerpá přímo z pramene smyslu.

Teprve v reprezentantovi této mohutnosti se na vrcholu pyramidy protínají různorodé protiklady, jež se doplňují, a tím vytvářejí proměnlivé světlo, šerosvit, osobitý pro naši dobu. Těmito protiklady je staré a nové, moc a právo, krev a duch, válka a politika, přírodní věda a duchovně, technika a umění, vědění a náboženství.

„Je však třeba vědět, že neviditelný výsledek má větší význam než výsledek viditelný. Tento neviditelný výsledek spočívá v mobilizaci světa prostřednictvím postavy dělníka. Poprvé o sobě dává vědět zpětným úderem zbraní proti silám, jimž nebyla dána možnost, aby byly produktivně nasazeny. Tento projev ovšem naprosto nemá negativní povahu. Vyslovuje se v něm opatření metafyzického útoku, jehož neodolatelná síla spočívá v tom, že sám napadený si sám a zdánlivě dobrovolně vybírá prostředky svého zániku. To neplatí pouze za války, nýbrž všude tam, kde se člověk dostává do styku se speciálním charakterem práce. Všude, kde člověka spoutává technika, je nezvratně postaven před rozhodnutí buď-anebo. Buď

přijme osobité prostředky, osvojí si jejich jazyk, anebo zanikne. Postaví-li se k technice kladně, což je zásadní, udělá ze sebe nejen subjekt technických postupů, ale současně i jejich objekt. Užití prostředků má za následek zcela určitý životní styl, jenž se vztahuje na velké právě tak jako na drobné záležitosti života.

Technika tedy v žádném případě není neutrální mocí, rezervoárem účinných či pohodlných prostředků, z něhož může dle libosti čerpat jakákoli z tradovaných sil. Právě za zdáním této neutrality se skrývá tajemná a svůdná logika, jíž se technika podbízí člověku. Tato logika nabývá na evidenci a neodolatelnosti do té míry, v níž se pracovní prostor stává totálním. V téže míře slábne i instinkt těch, kterých se to dotýká. Zatímco ve světové válce, jako ostatně v celém našem světě, se již zřetelně projevil trpný i činný stupeň typu, do viditelného pracovního prostoru poslední a nejvyšší reprezentant dosud nevstoupil. S tím souvisí, že světová válka nepřinesla žádná definitivní rozhodnutí – dosud nenastolila nedotknutelný řád, který by zaručoval jistotu“ (11) Rok 1931 je začátek korespondence s Martinem Heideggerem a Carlem Schmittem. Právě Heidegger byl Jüngerovými úvahami od počátku fascinován, byť je s ním nesdílel a byl vůči Jüngerovi vždy kritický. Srv. Heideggerův dopis E. Jüngerovi, který vešel ve známost pod titulem Zur Seinsfrage, Frankfurt a. M. 1977, jenž je odpovědí na Jüngerův příspěvek k Heideggerovým šedesátinám pod titulem Über die Linie, Frankfurt a. M. 1950. Podle Podle Heideggera Jüngerovo myšlení stojí plně na půdě Nietzscheovy základní metafyzické pozice, kterou Heidegger charakterizuje jako vůli k moci (Wille zur Macht). (12)

Po uchopení moci v roce 1933 učinili nacisté (zejména ministr propagandy Joseph Goebbels) několik neúspěšných pokusů zapojit tohoto autora do svých mesiášských vizí. Jako oddaný nonkonformista odmítl Jünger během následujících let řadu výzev z různých míst nacistické hierarchie. Byly zde nepřehlédnutelné rozdíly v pohledu na svět od počátku. Zatímco Hitlera motivoval primitivní „sociální darwinismus“, Jünger byl intelektuální, aristokratický, metafyzický a romantický žák Moltkeho, který věřil, že „boj je zápolením morálních energií“. Mezi těmito výzvami se dvakrát objevila nabídka stát se předsedou Říšského sněmu a členství v Deutsche Akademie der Dichtung (nacionálně socialistické Německé akademii poezie). Jünger také odmítá členství v nově zřízené Preussische Akademie der Künste a odmítl i předsednictví nacistickému svazu spisovatelů Reichsverband Deutscher Schriftsteller a od roku 1938 měl zákaz publikační činnosti.

Vnitřní emigrace

V prosinci 1933 se přestěhoval do Goslar v pohoří Harz. Jünger, kterého obdivovali nacionalistické i socialistické skupinky stejně jako mnoho ostatních mladých lidí, musel v roce 1933 řešit dilema spočívající v tom, že jeho sen o silném autoritářském státě se náhle stal skutečností. Avšak skutečná mravní podstata nového režimu byla jasná mnoha současníkům. Zejména po krvavém Röhmově „puči“ z 30. června 1934, kdy Hitler nechal popravit mnoho svých bývalých „soudruhů“. V roce 1934 se mu narodil syn Alexander a v listopadu 1934 Jünger napsal svému bratru Friedrichovi Georgovi: „Revoluční fázi, ve které jsme se ocitli, můžeme přestat za pomoci silnějších sil, než jsou řečnické, literární nebo ideologické. Postaví nás to před zkoušku. Bude nutno vyložit karty na stůl. V hrůzných a matoucích podmínkách je myšlenka nebezpečná, protože je pravdivá a duše, které jsou postiženy pravdomluvností,

představují zrcadlo, ve kterém se objeví nicota šedého světa. Logická myšlenka, vznešený čin, pouhá neúčast na základních aktech – to vše jsou dnes věci, které představují napřažené zbraně ostřejší tím víc, čím méně člověk odpovídá současné době“. O tři roky později se stěhoval do Überlingenu u Bodamského jezera, a konečně v roce 1939 odchází do Kirchhorstu v Dolním Sasku. Jünger i nadále hodně cestuje – do Norska v roce 1935, do Brazílie, Kanárské ostrovy a Maroko v roce 1936 (viz. *Atlantische Fahrt* z r. 1947), do Paříže v roce 1937 a na Rhodos v roce 1938. V Paříži se seznámil s Josephem Breitbachem, Julienem Greenem, André Gidem, Jeanem Schlumbergerem a Annette Kolbe.

Vnitřní emigrace byla pro Jünger odloučením od politického dění kolem něj. Jeho psaní se skládalo ze sbírky esejí *Blätter und Steine* z roku 1934 (13) s jizlivou kritikou rasismu, románu *Afrikanische Spiele*, (1936) (14), druhého revidovaného vydání *Das abenteuerliche Herz* (1938) a v roce 1939 konečně mimořádného románu *Auf den Marmorklippen* (Na mramorových útesech). (15) Bylo napsáno jen málo textů, kde je takto působivě předvedena síla a moc lidského ducha. Jüngerův mravní odpor proti hnutí, které ze svých rasových teorií učinilo základní složku svého náhledu na svět a vidělo nordickou rasu jako skutečné strážce evropského dědictví, byl pouze pokračováním jeho znechucení z hlavních trendů v této době. Kniha *Na mramorových útesech* je výrazné svědectví jeho proměny po r. 1933. V myticky bezčasé krajině, která však byla okamžitě pochopena jako současné Německo, se ukazuje protiklad mezi teroristickými mravy žoldnéřského tábora a hledáním duchovní cesty, kterou v knize reprezentuje mág *Nigromontanus* (= Heidegger). V hlubokých lesích kol Mariny začíná růst moc *Nadlesního* (=Hitler), děsného lovce lidí. Zlo z lesu postupně rozkládá prastarý řád a nakonec propukne otevřený boj, v němž se celý kraj vzplane v plamenech. Je zde také postava *Braquermarta* (= Goebbels) bloudícího pouští nihilismu. Kniha byla okamžitě pochopena jako symbolický protest proti současným poměrům v Německu.

1939-1944

Již po vypuknutí 2. světové války je Jünger povolán v srpnu 1939 do armády v hodnosti kapitána jako velitel pěší roty 19. pluku. Od listopadu 1939 do května 1940 byla jeho jednotka umístěná na Západním valu na francouzsko-německé hranici, nejprve v Greffern, pak v Iffezheimu. Již neměl sklony k hrdinství na bojišti a to nejméně pro nacisty. Ani při obsazování Francie mezi květnem a červencem 1940 se příliš nehrnul do skutečného boje. V roce 1941 byla jeho jednotka v Paříži a Jünger byl převeden na administrativní pozici v MBF generála Otto von Stülpnagela poté, co se seznámil s náčelníkem štábu plukovníkem Otto Speidelem. Štáb sídlil v hotelu Majestic. Pozice štábního důstojníka mu spolu s plynulou francouzštinou umožnila stýkat se s mnoha francouzskými intelektuály a vedla ho opět k vedení záznamů o válečných zkušenostech – později vydaných jako *Pařížské deníky: 1941-44* (*Pariser Tagebücher*). Byl po většinu času v Paříži, kde jeho známosti zahrnovaly Sacha Guitry, Jeana Cocteau, Marcela Jouhandeau, Paula Leautard, Celine, Gastona Gallimard, Paula Morand, Banine, Georges Braque, Pablo Picasso, Henriho de Montherlant, Pierre Drieu La Rochelle, Florence Gould. Jüngerovi kritici jej kritizují za jeho práci na oddělení štábu – zvláště z této doby – ale Jünger vždy dělal ctnost německému aristokratovi prosazováním osobní svobody. V roce 1942 vydává *Gärten und Straßen*, deník zachycující období od 3.4.1939 do 24.7.1940, které brzy na to vychází francouzsky jako *Jardins et Routes*. Z té doby pochází

kniha *Strahlungen* (1949) popisující prostředí odbojové skupiny Wehrmachtu a spory s nacistickou okupační správou. V roce 1942 pracuje na štábním oddělení vojenského velitele ve Francii, generála pěchoty Carl-Heinrich von Stülpnagela, pozdějšího člena odboje proti Hitlerovi, a ten ho vysílá na Kavkaz údajně proto, aby prošetřil morálku vojska před případným pokusem o atentát na Adolfa Hitlera. Později vznikly *Kaukasische Aufzeichnungen*. Vrací se do Paříže a zahajuje práci na *Der Friede. Ein Wort an die Jugend Europas und an die Jugend der Welt* (1942-1944), považovanou za zahraničně-politický program německých důstojníků připravujících nezdařený atentát na Hitlera z 20. července 1944, která je tajně šířena. V roce 1943 vydává, přesto že má zákaz publikování, *Myrdun. Briefe aus Norwegen*. (16) Jünger byl v té době kapitánem a měl blízké kontakty s vojenským velitelem Francie Heinrichem von Stülpnagel a také s generálem Hansem Speidelem a Erwinem Rommelem, kteří byli všichni spojeni s pokusem o atentát na Hitlera z 20. července 1944. Všichni, kdo byli zapojeni do červencového atentátu na Hitlera, jsou zatčeni a popraveni. Na seznamu popravených najdeme zvučná jména pruského státu, neboť pomstychtivá hitlerovská justice popravila Yorska von Wartenburga, Helmutha von Moltke, Erwina von Witlebena, F.-D. von Schulenburga, Ulricha W. von Schwerina, Heinricha von Dohnu, Heinricha von Lehndorfa a mnoho dalších. 20. červenec 1944 byl poslední velký čin starého Pruska a jeho idejí, kdy se pruská šlechta odhodlala k povstání proti tyranům. Jüngerovi bylo umožněno v září opustit armádu v hodnosti kapitána. Ve skutečnosti sám Hitler osobně nařídil nepopravovat slavného spisovatele. Ten odešel po Kirchhorst v Dolním Sasku. V roce 1945, poté co Goebbels nařídil médiím nepublikovat nic od Jüngera či o něm (slavil právě padesátiny), byl povolán do Volkssturmu v Kirchhorstu, kde měl vést jednu jednotku do boje. To byl také jeho poslední návrat do armády (aby zamezil zbytečným ztrátám, zavedl svou jednotku k americkým liniím, kde se vzdala).

Jeho nejstarší syn Ernst se svým přítelem Jobstem Siedlerem byl odsouzen v roce 1944 k trestu devíti letům odnětí svobody za rozkládání branné moci, když kritizovali poměry ve škole jako pomocná obsluha vlaku. Na Jüngerovu přímluvu u admirála Dönitze byli posláni na frontu v trestném oddílu. Ernest byl zabit 28. 11. 1944 v boji u Carrary v Toskánsku, což je tragickou ironií osudu místo Jüngerova románu *Na mramorových útesech* z roku 1939.

Po 1945

V poválečné době byly Jüngerovy knihy opět zakázány a zákaz se vztahoval také na jakoukoliv další publikační činnost v Německu. Jeho práce se objevují mimo Německo, *Der Friede* v Amsterdamu, v roce 1946, *Atlantische Fahrt* je vydán v roce 1947 v Londýně pro německé zajatce, *Aus der goldenen Muschel* v roce 1948 v Curychu. Mimo to Jünger odmítl vyplnit denacifikační dotazník a nedělal nic pro to, aby se urychlilo zrušení zákazu. V roce 1949 vyšly válečné deníky *Strahlungen* a utopický, kvazi-sci-fi román *Heliopolis*. *Heliopolis* je další multirozměrný román líčící konflikt mezi guvernérem a Prokonsulem ve středomořské metropoli Heliopolis. V románu se odrážejí odkazy na údobí nacionálního socialismu, hladovějící vězni zadržováni guvernérem, oním tlustým a labužnickým velice podobným Göringovi, Pársové vyloučení ze země připomínají pronásledování Židů. (17)

V roce 1951 se Jünger přestěhoval do domu hraběte von Stauffenberga ve Wilflingenu, který

byl příbuzným známého spiklence z roku 1944. Od 1949 do 1953 byl osobním tajemníkem Armin Mohlera a Jünger se v roce 1949 setkává s objevitelem LSD Albertem Hofmanem a oba experimentují s touto drogou, o čemž pak napsal v roce 1952 román *Besuch auf Godenholm*. (18)

V roce 1950 se vrací k esejistickým pracím. Mimo jiné napsal.:

1950: *Über die Linie* – Esej o překonání nihilismu.

1951: *Der Waldgang*. Esej o volbě jednotlivce k odporu proti despotické společnosti.

1953: *Der gordische Knoten*. Spekulativní esej na vztahy Východ-Západ.

1954: *Das Sanduhrbuch*. Esej o časovosti a modernosti.

1956: *Rivarol*. Překlad výběru z tvorby francouzského aforisty a protirevolučního myslitele, spolu s rozsáhlým esejistickým komentářem a Heideggerovým dopisem, týkající se jedné Rivarolovy myšlenky o čase.

1959: *An der Zeitmauer*.

Esej *Chůze lesem* (*Der Waldgang*) je podobenstvím o lese a lesním chodci, na kterém se autor snaží ukázat osud a úlohu těch, kteří se rozhodli vzdorovat despotickým totalitním systémům. I jediné „ne“ má ve volbách význam. „Ano“ zastupuje odevzdání se, ale „ne“ zastupuje svobodu a její obranu. Volič, který zvolil „ne“ na sebe přebírá velké riziko, protože k volbě ho pozval režim nedodržující pravidla. Slovo naplňuje svět, slovem je míněno „ne“, které nabývá velkého významu v nesvobodné společnosti. Volič, který zvolil „ne“ se stává lesním chodcem, protože se rozhodl opustit vyšlapanou cestu a tím ukázal svou odvahu, dokázal projevit vlastní mínění a opustit rámec většinového myšlení. V prostředí naší doby se prosazují dva typy: dělník a neznámý voják. Dělník zosobňuje pokus ovládnout svět a rozkazovat mu. Neznámý voják s sebou nese břímě sebeobětování a zároveň je sjednocujícím duchem národa. Vedle těchto dvou typů se objevuje typ třetí – lesní chodec, který se rozhodl pro odpor, chce se vzepřít mechanickému chápání (automatismu) a pasivnímu odevzdání se (fatalismu). Místem svobody je les, který je všude okolo nás, ale lesní chůze je schopen jen jeden člověk ze sta, protože jen několik jedinců je schopno vzdorovat režimu. Jeden ze sta znamená jeden hlas „ne“ proti stům hlasům „ano“. Lesní chodec je osamělý, protože v boji nelze čekat na církve, duchovní vůdce či knihy. Osamělost se stává pozitivním znamením, protože v osamělosti se stává člověk suverénem, pokud zná své postavení, osamělost posiluje. Bytí znamená duši a lidský domov, tedy bohatství, které nemůže být ukradeno ani zničeno. Bytí je jako pramen v poušti a tento pramen můžeme otevřít pomocí prostředníků. Takovým prostředníkem je lesní chodec mající sílu vzepřít se a bojovat za svobodu. (19)

Ve stejné době, Jünger také vydal povídku *Die Eberjagd*, (1952) a román *Gläserne Bienen* (*Skleněné včely*, 1957).

V r. 1959 zakládá s Mircea Eliadem dvouměsíčník *Antaios*. Začal také ve větší míře cestovat. Jeho destinacemi jsou Egypt a Súdán (1962), Dálný východ (1965), Angola (1966). V roce 1960 zemřela jeho první žena Gretha a v roce 1962 se oženil s Liselotte Lothar (roz. Baeuerle). Jeho esejistické práce pokračovaly díly *Der Weltstaat* (1960), *Typus, Name, Gestalt* (1963) a *Maxima-Minima, Adnoten zum »Arbeiter«* (1983). Z dalších knih bych mohl uvést *An*

der Zeitmauer, (1959) a Annäherungen. Drogen und Rausch (1970). V obou se plně uplatňuje jeho schopnost typologického pohledu na fyziognomii dějin, resp. obrazové skutečnosti vůbec. Poslední kniha obsahuje mj. podrobné líčení vlastních zkušeností s jednotlivými látkami, roztříděnými podle jejich geografického původu, včetně protokolů ze společných intoxikací s A. Hoffmannem, objevitelem LSD. 20. 7 1977 umírá jeho bratr, významný německý básník a spisovatel Friedrich Georg Jünger. Do konce svého dlouhého života se věnoval literární tvorbě, v roce 1981 byl oceněn cenou Prix mondial Cino Del Duca. Po svých 70. narozeninách v roce 1965 začal psát deník Siebzig verweht I – V, který vedl až do jara 1996. Běh desetiletí nakonec jakoby obměkčil bývalé odpůrce a 28.8. 1982 byl Jünger oceněn ve Frankfurtu nad Mohanem Goetheho cenou za literaturu. V rozhovoru, který při té příležitosti poskytl německému časopisu Der Spiegel, prohlásil „Má žena a já jsme loajální občané, ovšem žádní nadšenci, pro nás je Německá říše realitou. Mezi námi, žijeme přece v poměrech, kdy je všechno dovoleno“. (20)

Zúčastnil se slavnostního uctění památky mrtvých obou světových válek 22. září 1984 ve Verdunu s Helmutem Kohlem a Francoisem Mitterrandem. Dne 20.7.1993 ho navštívili v jeho domě ve Wilflingenu francouzský prezident Francois Mitterand a bývalý kancléř Helmut Kohl. Na oslavách 100. narozenin v Bad Saulgau byli přítomni spolkový prezident Roman Herzog, kancléř Helmut Kohl, ministerský předseda Erwin Teufel a mnoho pozvaných hostů. Dne 26. září 1996 Ernst Jünger konvertoval na římský katolicismus. Převedel své práce do archivu německé literatury v Marbach am Neckar, kde se svolením jeho vdovy jsou k dispozici rukopisy, strojopisy a originální deníky pro studium. Ernst Jünger zemřel v Riedlingenu, ležícím na Dunaji jižně od Švábských alp, 17. února 1998 ve věku nedožitých 103 let. Jeho pohřbu se zúčastnilo 2000 lidí, včetně Erwina Teufela, ministerského předsedy Bádenska-Württemberska, zástupce federální vlády v Bonnu a pěti generálů ozbrojených sil.

Poznámky:

- (1) Jünger, Ernst, In Stahlgewittern, Berlin 1925, Jünger, Ernst , Über dem Schmerz 1934, Urválek Aleš a kol., Dějiny německého a rakouského konzervativního myšlení, Nakladatelství Olomouc. 2009, s. 262
- (2) Jünger, Ernst: Afrikanische Spiele, Stuttgart: Klett-Cotta 1978 (Bd. 15 der Sämtlichen Werke, Erzählende Schriften I) S. 75-245, ISBN 3-12-904251-2, ISBN 3-12-904751-4
- (3) Jünger Ernst, In Stahlgewittern. Klett-Cotta, Stuttgart 2007, ISBN 978-3608952087
- (4) Jünger Ernst, Der Kampf als inneres Erlebnis, E.S. Mittler & Sohn, Berlin 1922
Jünger Ernst Der Kampf als inneres Erlebnis, in: Sämtliche Werke, Band 7. Essays I, S. 9-103, Klett-Cotta, Stuttgart 1980, ISBN 3-608-93477-4
Jünger Ernst: Sturm Klett-Cotta Verlag, 1979 ISBN 9783129043615
- (5) Spengler Oswald, Der Untergang des Abendlandes – Umriss einer Morphologie der Weltgeschichte, Wien: Braumüller, 1918 (Band 1: Gestalt und Wirklichkeit), München: C. H. Beck, 1922(Band 2: Welthistorische Perspektiven)
Zánik Západu. Nárys morfologie světových dějin In: Urválek Aleš a kol., Dějiny německého a rakouského konzervativního myšlení, Nakladatelství Olomouc. 2009, S. 290-307-zkrácený překlad
- (6) Politická žurnalistika

Arminius – Časopis je v Bayerischen Staatsbibliothek (Signatur: Rar. 2276) jako mikroforma v Staatsbibliothek zu Berlin (Signatur: Rx 400/15) vorhanden.

(7) Jünger Ernst, Das abenteuerliche Herz. Aufzeichnungen bei Tag und Nacht, Berlin: Frundsberg-Verlag 1929, :

Jünger Ernst Das abenteuerliche Herz. Figuren u. Capriccios, Hamburg: Hanseat. Verl. Anst Ernst Jünger: Sämtliche Werke in 18 Bänden, Band 9, Essays III: Das Abenteuerliche Herz, Stuttgart: Klett-Cotta 1979 ISBN 3-12-904191-5 a ISBN 3-12-904691-7

(8) Die totale Mobilmachung, in: Krieg und Krieger. Hg. Ernst Jünger. Junker und Dünnhaupt, Berlin 1930

Die totale Mobilmachung, in: Sämtliche Werke. Band 7. Essays I, S. 119-142, Klett-Cotta, Stuttgart 1980, ISBN 3-608-93477-4

Jünger Ernst, Der Arbeiter. Herrschaft und Gestalt. Klett-Cotta, Stuttgart 2007, ISBN 978-3608936049

(9) Novák Aleš, Dělník, nadčlověk, smrtelník. Tři podoby lidství ve filosofické antropologii, UK FHS Praha 2006 S.19-27

Jünger Ernst, Werke, sv.5 EssaysI. Betrachtungen zur Zeiti, Stuttgart 1964 S. 147

Totální mobilizace in: Urválek Aleš a kol., Dějiny německého a rakouského konzervativního myšlení, Nakladatelství Olomouc. 2009 S. 324

(10) Jünger Ernst, Maxima-Minima, Adnoten zum Arbeiter, Cotta´s Bibliothek der Moderne Stuttgart 1983 978-3-608-95173-8 S.16

(11) Jünger Ernst, Werke., Sv. VI, Essay II, Arbeiter, Stuttgart 1964

Dělník, in: Urválek Aleš a kol., Dějiny německého a rakouského konzervativního myšlení, Nakladatelství Olomouc. 2009 S. 328,330

(12) Heidegger Martin, Zu Ernst Jünger, esamtausgabe, IV. Abteilung: Hinweise und Aufzeichnungen. Band 90, Vittorio Klostermann Verlag, Frankfurt am Main 2004, ISBN-10 3465033248, ISBN-13 9783465033240

(13) Jünger Ernst Blätter und Steine, Hamburg: Hanseatische Verlagsanstalt 1934

(14) Jünger Ernst, Afrikanische Spiele, Stuttgart: Klett-Cotta 1978, Bd. 15 der Sämtlichen Werke, Erzählende Schriften I) S. 75-245, ISBN 3-12-904251-2, ISBN 3-12-904751-4

(15) Jünger Ernst, Auf den Marmorklippen. Hanseatische Verlagsanstalt, Hamburg 1939/1941

Jünger Ernst, Auf den Marmorklippen, in: Sämtliche Werke. Band 15. Erzählungen, S. 247 - 351, Klett-Cotta, Stuttgart 1978, ISBN 3-608-93485-5

Jünger Ernst, Na mramorových útesech, Mladá fronta 1995 ISBN 80-204-0554-2

(16) Jünger Ernst, Gärten und Strassen: Aus d. Tagebüchern von 1939 u. 1940, Mittler, Berlin 1942

Jünger, Ernst, Myrdun : Briefe aus Norwegen , München : Deutscher Taschenbuchverlag, 1980. ISBN: 3423024119 s ilustracemi Alfreda Kubina

Sämtliche Werke, Band 2. Tagebücher II: Strahlungen I, Klett-Cotta Verlag, Stuttgart 1979, ISBN 3-12-904121-4

Strahlungen I (Gärten und Straßen - Das erste Pariser Tagebuch - Kaukasische Aufzeichnungen), dtv (Taschenbuch), München 1995, ISBN 3-423-10984-X

(17) Jünger, Ernst, Heliopolis. Rückblick auf eine Stadt. Tübingen 1949

Sämtliche Werke, Dritte Abteilung, Erzählende Schriften II, Band 16. Heliopolis, Stuttgart 1980

(18) Jünger, Ernst, Besuch auf Godenholm, Klostermann, Frankfurt 1952

DĚLSKÝ POTÁPĚČ

Ernst Jünger: aristokrat zákopů, revoluční nacionalista, tvůrce
magické prózy | 12

Sämtliche Werke. Band 15. Erzählungen, S. 363 – 420, Klett-Cotta, Stuttgart 1978, ISBN
3-608-93485-5

(19) Jünger, Ernst, Der Waldgang, Klostermann, Frankfurt a.M. 1951

Der Waldgang, in: Sämtliche Werke. Band 7. Essays I, S. 281-375 Klett-Cotta, Stuttgart 1980,
ISBN 3-608-93477-4

Jünger, Ernst, Chůze lesem, OIKOYMENH, Praha 1994 ISBN 80-85241-68-4

(20) Spiegel 16.8.1982 s. 154-163

Jünger Ernst, Přípitek se smrtí, in: Západ 2007, Národní myšlenka Praha 2007. S.41

Převzato ze stránek **Náš směr**.